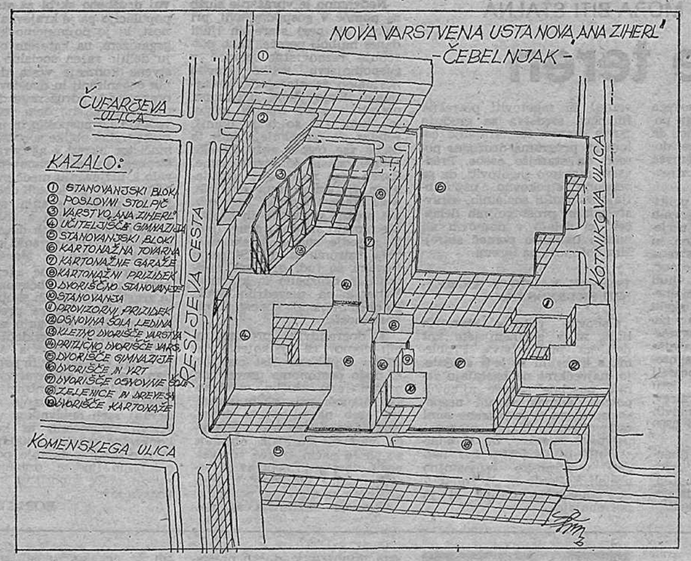

PREDLOG ZA DOPOLNITEV VZGOJNO VARSTVENE USTANOVE ANE ZIHERL OB RESLJEVI CESTI

Več sonca in zraka

Ob sedanji otvoritvi največje mestne varstvene ustanove Ziherl ob Resljevi cesti je prav, da kritično ocenimo opravljeno delo.

Nesporno lahko trdimo, da so se vsi zadolženi, predvsem pa projektanti in izvajalci, resnično potrudili, da bi iz nemogoče lokacije štisnili vse, kar je bilo mogoče.

Ob tej ugotovitvi pa le vabim vse odgovorne, da si na kraju samem ogledajo izsilijeni prostorček varstvene ustanove med masami starih že obstoječih sosednjih objektov.

Terasaste etaže nove ustanove, ki se končuje na skromnem dvorišču, oblike četert kroga, res ne bodo nudile bistvenih, toda zelo potrebnih premikov zraka, potrebne svetlobe in sonca, saj vzhodni del dvorišča zapira petnadstropna Kartonažna, južni del pedagoška gimnazija z ogromno streho, zahodni del Resljeva cesta oziroma poslovni prizidek ob varstveni ustanovi in severni del stari stanovanjski bloki ob Čufarjevi ulici.

Iz skice je razvidno, da so vsi sosedni bloki višji, da sicer iščejo vse sobe otrok največ možne svetlobe, se pa na tej lokaciji verjetno ne bo dalo nikoli odstraniti ropota in smradu z Resljeve ceste in sosednih ulic, ker se prometa tod ne da bistveno spremeniti.

Sedanji regulacijski načrt občine Center predvideva celo povečanje sedanjega prometa tako na Resljevi kot na Komenskega ulici. Vse to narekuje celo poslabšanje sedanjih razmer.

Ker sem že pred gradnjo nove ustanove predlagal druge boljše prostorske rešitve, se oglašam tudi sedaj in predlagam, da bi funkcionalno združili vsa tri dvorišča, in sicer osnovne šole Ledina, pedagoške gimnazije in varstvene ustanove, da bi porušili vse notranje ograje ter objekt za osnovno šolo, dvoriščno pritlično hišo in tudi železobetonsko parkirno lopo za osebne avtomobile ob Kartonažni tovarni.

Iz teh dvorišč bi naredili eno samo funkcionalno dvorišče, ki bo v največji možni meri služilo vsem trem kategorijam obiskovalcev — cicibanom, pionirjem, mladincem, dijakom in visokošolcem.

Istočasno predlagam, da bi proučili še možnost za odstranitev sednje ogromne strehe bivšega učiteljišča, zgradili pohodno površino čez celotno podstrešje za nujno dnevno zadrževanje otrok nad višino ostalih starih sosednih objektov. S terasaste strehe bi imeli otroci in drugi prekrasen pogled na ljubljanski grad in širšo mestno okolico. Tako bi vsaj ob lepem vremenu lahko nudili otročičkom tisto, kar nujno potrebujejo, kar smo jim s preveč utesnjeno lokacijo odvzeli.

Učiteljišče je solidna zgradba, ki bi predlagano sanacijo strehe gotovo tako tehnično kot obiskovno prenesla. Pridobili bi pa prekrasno, zračno in novo sončno površino v zelo utesnjenem mestnem središču.

CIRIL STANIČ

MESEČNI NOTRANJE POLITIČNI PREGLED

Razvoj teče

Temeljni ton vsemu političnemu dogajanju v Jugoslaviji je dajalo v zadnjem obdobju neumorno naprezanje predsednika Josipa Broza Tita, da bi se utrdila enotnost in bratstvo med našimi narodi. Teža let ne more ubraniti temu prvemu vojaku naše revolucije, da ne bi dan za dnem s podvojenimi močmi snoval v prid idej, ki ji je bilo posvečeno vse njegovo ustvarjalno življenje. Domala ne mine dan, da ne bi sprejel kakega tujega državnika in da ne bi zastavil svojega mednarodnega ugleda in vpliva za utrjevanje neuvrščenosti in za pomoč narodom, ki se na vseh celinah bojujejo za svobodo. S slehernim svojim nastopom hkrati odločno deluje, da bi znotraj Jugoslavije dosledno in enotno razvijali samoupravni sistem, ki predstavlja izvirno in brez tujih vzorov začrtano pot v socializem. Neločljiva povezanost obeh teh delovanj, ki jima Tito posveča vse svoje prizadevanje, nenehno izpričuje spoznanje, da je naša pot integralen del demokratičnega gibanja, ki se mu mora zavezati svetovna družina narodov, če bo hotela znotraj blokov ohraniti mir in si zagotoviti obstanek.

Posebno pozornost v jugoslovanski javnosti sta v zadnjem času vzbudila Titova obiska v Sevojnu in Valjevu. Ob obeh priložnostih je predsednik naglašal; enotnost in spet enotnost! Če izdvojimo iz njegovih izvajanj samo dva krepka poudarka, nam je pred očmi najprej njegova ocena, da je zdaj naša enotnost trdnejša kot kdajkoli, saj ima 99 odstotkov Jugoslovanov iste razvojne in družbene interese. Do sovražnikov, to je do tistega enega preostalega odsotka, pa moramo biti neusmiljeni in mu onemogočiti razdiralno delovanje. »Za sovražnika, pa naj bo katerekoli barve«, je dejal tovariš Tito, »bomo našli kraj, s katerega nas ne bo več oviral.« Tu je mislil zlasti na informbirojevce, ki so bili dolgo pritajeni, v zadnjem času pa so se nekatere njihove skupine skušale organizirati. Postale so glasnejše, ker so dobile pobudo od sovražne emigracije. Onemogočili jih ne bodo samo naša armada, teritorialna obramba in varnostni organi. Vsak trenutek se jim postavlja v bran vse jugoslovansko ljudstvo, vsa naša mladina, vsi ljudje, ki so prišli do visoke zavesti, da je takšna Jugoslavija, kakršna je danes, najboljše jamstvo, da bo postala še trdnejša in še močnejša.

Drugi Titov poudarek, ki je bil namenjen občestvu delovnih ljudi Jugoslavije, pa zasluži še globljo pozornost. Dejal je: »Danes imamo veliko tovarn ... Zdaj je zelo pomembno, da naši samoupravljalci, naši delavci proizvajajo čim boljše izdelke ter čim bolj zboljšujejo storilnost, kajti storilnost in rentabilnost sta zelo pomembni za ustvarjanje boljšega in srečnejšega življenja.«

Te besede nedvoumno zaštevajo intenzivnejšo akcijo, gradnjo, produkcijo, ustvarjalno dinamiko, zavesten vseljudski napor, ki mu nihče in v nobeni obliki ne sme metati polen pod noge. Zaneslji vo Tito ni izrekel teh besed samo delavcem, kajti vsi vemo, da delavski razred vsak dan z žulji dokazuje, da je dialektični velelnik akcije, uzakonjen s človečansko težnjo po svobodnem delu, bistvo njegove eksistence. Delavci in drugi delovni ljudje vsak dan izpričujejo, da jim Titovi ukazi niso bob ob steno — vse to je dokumentirano z velikanskimi pridobitvami, ki so jih delovne množice Jugoslavije ustvarile v treh desetletjih v materialnem in duhovnem svetu.

Prav dobro pa nam je tudi znano, da obstoje v naši stvarnosti razmere in sile, ki dekularativno sicer soglašajo z akcijo in dinamiko, kakor jo naglašajo Tito, Zveza komunistov in delavski razred, toda te sile s svojimi ravnanji in postopki akcijo nevedé ali celo vedé zavirajo. Tudi takšnim strukturam seveda, velja poziv k enotnosti. Naj navedemo nekaj primerov s področja, ki je zelo občutljivo, namreč iz gospodarstva.

V času, ko akcija za stabilizacijo ob intenzivnih pobudah Socialistične zveze vse bolj zajema delovne množice, se zatika, denimo, na zveznih uradih in carini na stotine ali celo na tisoče prošenj delovnih kolektivov za uvoz najnujnejših reprodukcijskih in remontnih materialov, ki so za nemoteno obratovanje nujno potrebni. Včasih gre za potrebščine, ki ne stanejo več kot morda nekaj sto dolarjev, pa ležijo zahtevki v predalih mesece in mesece, ne da bi se stvar premaknila. Takšnega ravnanja ni mogoče označiti drugače, kot da je birokratsko, nerazumno, v skrajnih posledicah pa nasprotujoče ustvarjalni dinamiki in enotnosti.

Hkrati se dogajajo skrajno nespametne ali že kar slabounmne zadeve v nasprotnem smislu: Često dobivajo trgovci uvozna dovoljenja za artikle, ki jih imamo na pretek doma in pomeni uvažanje le-teh grdo zapravljanje deviz. To velja tako za surovine kot za izdelke široke potrošnje. Često pišejo o tem časopisi, po imenu so navedeni grehi in grešniki, toda zoper nje ni učinkovitih sankcij. Spet torej birokracija, etatistično in administrativno odločanje, ki se posmehuje samoupravnemu odločanju! In to v času, ko je naša zunanjetrgovinska bilanca skrajno neustrezna deloma zaradi recesije v svetu, deloma zaradi našega nezadostnega izvoza, deloma pa prav zaradi opisanih ravnanj. Spet torej udarec zoper enotnost celotnega jugoslovanskega gospodarstva.

Nadalje je bila nedvomno Titova zahteva po dinamiki, produktivnosti in rentabilnosti naperjena še zoper druge kršitelje poslovne morale: zoper trgovce, ki drug drugega nelojalno spodrivajo na tujih trgih, ko gledajo zgolj na svojo ožjo korist, interesi skupnosti pa jim niso mar; zoper uvoznike, ki strežejo modnim muham in ponižujočemu hlepenju po vsem, kar je tujega, ter tako izničujejo prizadevanja domačih proizvajalcev, naj že bo glede izbire ali glede kakovosti; zoper takšno pojmovanje konkurenčnosti, ki ga zanima samo hiter dobiček, ne pa solidnost dela ali posla.

Hud sovražnik naše enotnosti je želja, da bi porabili več, kot imamo. Iz te želje često izvira nepošten odnos do politike cen v mnogih organizmih združenega dela. Kadar podjetjem zmanjka sredstev, po stari podjetniški logiki navijajo cene, namesto da bi iskali dohodek v proizvodnji, produktivnosti, v hitrejšem obračanju sredstev, v ažurni prodaji, zmanjšanju zalog in odgovornejšem investiranju. Tak dohodkovni odnos je — kar povejmo s pravim imenom — tatinski. Na eni strani je neposredno okraden potrošnik, na drugi strani pa je prizadet ves gospodarski sistem skupnosti, kajti takšni prijemi so brez dvoma med poglavitnimi vzroki inflacije.

Več pristnega samoupravnega duha bi bilo treba vnesti tudi v načrtovanje, naj že bo kratkoročno ali srednje in dolgoročno. To pomeni, da plani ne bi več smeli biti »državni« v starem zapraženem smislu, smpak bi morali temeljiti na dogovorih, kaj je potrebno za proizvodno usmeritev in usklajenost vsen zmogljivosti Jugoslavije. Toda še zmerom prihaja do zmede, še zmerom gradimo tu in tam enake tovarne, marsičesa, kar bi potrebovali, pa sploh ne izdelujemo. Še se ponavlja stara napaka, da rečemo: »Ta vas, ta okoliš potrebuje industrijski objekt, da bodo ljudje dijili zaposlitev«, pri tem pa ne načrtujemo dovolj pozorno, da bi bil tisti objekt točno določene vrste in bi kot tak organsko služil celotnemu gospodarstvu. V planu kaže naposled točno odgovoriti na vprašanja energetike, surovinske baze, transporta, investicijskih stroškov, izvoznih možnosti. Vse to sodi v odnos, ki mu pravimo odgovorno in samoupravno obnašanje, proizvodna enotnost, produktivnost in rentabilnost.

Gotovo je Tito imel v mislih tudi delegatske sestave, ki še ne razvijajo dolžne odločitvene moči. Saj se zdi, kot da so mnogi porabili vse moči za konstituiranje, potem so pa zaspali. Ali pa se vedejo predstavniško, kot bi hoteli reči: Mi smo zdaj oblast, mi gospodarimo v imenu delavcev, pozabljajo pa, da je njihova bistvena dolžnost in funkcija, da so zgolj zbiralci, prenašalci, razlagalci in soustvarjalci delavskih pobud. Šele, ko bodo res tako ravnali, bodo pravi delegati, takšni, da bodo trden jez zoper tehnokratsko samovoljo; ta pač še zdaleč ni odmrla, ampak se dnevno skuša uveljavljati kot tisti mitološki zmaj, ki mu delavski razred ne more dovolj naglo sekati vseh na novo rastočih glav.

Opisane in številne druge zavore enotnosti so nam prišle na misel, ko smo poslušali Titove besede. Njegova koncepcija nam ni znana in domača šele izza Sevojna in Valjeva. Poznamo jo že skoraj štiridiset let, napisana je v dokumentih komunističnih kongresov, še zlasti v ustavi. Vendar, če jo mora naš maršal še kar naprej vztrajno razlagati in ponavljati, je to znak, da ta koncepcija vendarle ne prehaja v nas tako hitro in intenzivno, kot bi bilo želeti.

ZVONE KRŽISNIK

Izenačenje izvoza z uvozom

Večja industrializacija proizvodnje bo privedla do večjega izvoza, ki je pogoj za uspešno poslovanje. To je bila osrednja misel pogovora člana upravnega odbora za zunanjo trgovino grupacije Daimler-Benz Heinza Hoppa, s predstavniki FAP-Famos iz Beograd in Autocommercea iz Ljubljane. Heinz Hoppe je bil na obisku v Jugoslaviji.

Do razgovora je prišlo na željo obeh partnerjev, da bi v čimkrajšem času razmerje med izvozom in uvozom doseglo odnos ena proti ena. Združeno FAP-Famos že od leta 1970 izdeluje po licenci Daimler-Benz (Mercedes) težka vozila v štirih svojih tovarnah: Famos Sarajevo, FAP Priboj, 11. oktober Skopje in Avtokaroserija Zagreb. Interes FAP Famos kot proizvajalca vozil po nemški licenci, Autocommercea, kot generalnega zastopnika in uvoznika Mercedesovih vozil za Jugoslavijo in nemškega partnerja je, da Jugoslavija uvaža ta vozila, pa tudi izvaža doma narejana vozila.

V skupnih predvidevanjih načrtujejo za leto 1981 proizvodnjo okoli šest tisoč težkih vozil po novih, sodobnih licencah in proizvodnjo okrog pet tisoč vozil po starejših, vendar modeniziranih licencah

Za dosego tako široko zastavljenih ciljev je nujno potrebna trdna stalna vez med proizvodnjo in trgovino. O realnih možnostih izvedbe zastavljenih načrtov govori že sam podatek o uspešnem gospodarjenju Autocommercea v lanskem letu. Z 1,75 milijarde dinarjev prometa se je 800-članski kolektiv, ki ima 10 predstavništev v Jugoslaviji, uvrstil lani med 50 najuspešnejših delovnih organizacij v Jugoslaviji. Pred kratkim so odprli tudi novo skladišče ob Titovi cesti, v katerega lahko vskladiščijo 40.000 pozicij v šestih etažah na 11.000 kvadratnih metrih prostora.

E. R.

NAŠ POGOVOR

Stabilizacija v gradbeništvu

V okviru naših »stabilizacijskih pogovorov«, ki jih priobčujemo v vsaki številki, smo tokrat sedli za mizo s predstavniki dveh velikih gradbenih podjetij, ki imata sedež v naši občini — Gradisa in Slovenijacest. Pogovarjali smo se o stabilizacijskih ukrepih v obeh delovnih organizacijah in njihovih rezultatih, o povezovanju v gradbeništvu o tem, kako daleč je združevanje obeh organizacij in ajdovskega Primorja v združenje GAST. Objavljamo povzetek pogovora, v katerem so nas Gradisovi predstavniki, direktor gospodarske finančne službe Iko Ravnikar, sekretar sveta ZK Vinko Koleto in član IO ZSS Lojze Čepuš, seznanili s stabilizacijskimi izkušnjami in izkušnjami pri povezovanju v gradbeni panogi ter njihovo stališče do tega. V prihodnji številki »Dogovorov« bomo objavili to, kar so nam na isto temo povedali predstavniki Slovenijacest: generalni direktor Ivan Zidar, predsednik centralnega delavskega sveta Janez Možina in tajnik konference ZSS Vinko Franjo ter kako daleč so oboji prišli pri integriranju v GAST. V pogovoru so sodelovali še sekretar OK SZDL Čedo Mokole, odgovorni urednik »Dogovorov« Mišo Javornik in sodelavec »Dogovorov« Vladimir Jerman.

ZGODNJI

V Gradisu so dejansko pričeli uveljavljati stabilizacijske ukrepe že pred tremi leti, vendar je akcijski program leta 1973 nekoliko potisnilo v ozadje formiranje TOZD. K akcijskemu programu je precej prispeval tudi sindikat, ki se je posvetil predvsem uvedbi delavske kontrole v vsaki TOZD, zmanjšanju stroškov ob slabo pripravljenih predlogih in celo nepotrebnih sestankih, zmanjšanju stroškov za dnevnice, kilometrine, honorarje in predvsem zmanjšanju nadurnega dela, izplačevanju osebnih dohodkov na hraniline knjižice, zmanjšanju stroškov za reprezentanco, za proslave, obdaritve, poslovna kosila itd. Tu so se že pokazali ugodni rezultati. Izplačilo osebnih dohodkov nad startnimi osnovami pa so povezali predvsem z likvidnostjo posameznе TOZD.

Letos so si prizadevali začeti varčevati tudi na drugih področjih. Prihodnje leto bodo namenili posebno pozornost predvsem zmanjševanju zalog, torej privilnemu skladiščenju materiala, nepotrebnemu kopičenju le-tega in pa njegovemu pravočasnemu naročanju. Žal pa je dosedanji položaj na trgu betonskega cementa in železa takšen, da povzroča mnoge glavobolе. Te bo mogoče odpraviti le z neposrednim sodelovanjem s proizvajalci, kar bo najverjetneje mogoče doseči le s panoškim povezovanjem. Tako bi lahko sprostili precejšnja sredstva, ki jih morajo zdaj vezati na zaloge zaradi stihije, ki jo pogojuje slaba povezanost tržišča s proizvodnjo. Tu so skrite ogromne rezerve in tu je doslej odločno premalo storjenega — to bo zdaj glavno poprišče prizadevanj za stabilizacijo.

Iz stabilizacijskega programa veje tisto, kar je pravzaprav bistveno za uspešno poslovanje, pa naj bo to TOZD ali delovna organizacija: stremljenje k produktivnosti, ekonomičnosti, rentabilnosti, likvidnosti in akumulativnosti.

ZMANJŠANA FLUKTUACIJA

Med stabilizacijske rezultate štejejo v Gradisu tudi za kar 50 odstotkov manjšo fluktuacijo kot lani. Kako jim je to uspelo? S samim sistemom nagrajevanja, z zaostrivijo discipline in, kar gotovo ni najmanj pomembno, z omogočanjem dopolnilnega izobraževanja članov delovnega kolektiva. V Gradisu je zaposlenih 6529 delavcev iz štirih jugoslovanskih republik: 2575 iz Slovenije, 1550 iz Hrvatske, 770 iz Srbije in 1634 iz Bosne in Hercegovine. Zaradi različnih življenjskih in kulturnih navad je v tako heterogenem kolektivu nedvomno bilo tudi težje doseči delovno disciplino, vendar so v Gradisu s tem, kar so v zadnjem času dosegli, zadovoljni. O zadovoljstvu večine kolektiva s poostreno disciplino pa nedvomno priča tudi podatek o zmanjšani fluktuaciji.

TRŽIŠČE

Pri Gradisu menijo, da je že skrajni čas, da bi slovenska operativa enotno nastopala na zunanjem tržišču. Toda kljub združevanju ne kaže, da bo do tega prišlo tako kmalu. Sedaj namreč kaže, da bo vsaka grupacija — IMOS, GIPOSS, RUDIS in bodoča GAST — samostojno nastopala. Tako se bodo ta štiri združenja potegovala ne za boljšo ceno, ampak si bodo med seboj zbijala ceno, saj bodo nastopala kot konkurenti in ne kot zavezniki.

Za prihodnje leto računajo, da bo (po sedanjih ocenah) skupni dohodek nekoliko nižji od letošnjega, ki bo približno tristo starih milijard. Kako bo leta 1977, pa je še dokaj nejasno, ker bodo takrat usahnila nekatera velika gradbišča, zato bi bilo najbolj smotrno proste kapacitete usmeriti na tuja tržišča, predvsem v dežele takoimenovanega tretjega sveta. Zaradi recesije je zaposlitev TOZD v Frankurtu upadla za 40 odstotkov. Na notranjem tržišču nastopajo težave že tudi pri stanovanjski gradnji. Glavni uporabnik stanovanj za tržišče je, na primer v Ravnah na Koroškem, železarna. Že v prihodnjem letu pa bodo Gradisove kapacitete večje kot bo možnost njihovega odkupa. Prenasičenost nastopa tudi na območju Kranja, čeprav je bil tam podpisan prvi družbeni sporazum in zastavljena široka družbena akcija za gradnjo stanovanj, ne, to pomeni, da imajo interesenti zanje premalo denarja. Nasprotno pa v Ljubljani ugotavljajo, da nekatera sredstva, ki so, niso sproščena.

Ali to pomeni, da nekatere TOZD ne bodo imele dovolj dela? Zaenkrat je taka bojazen od več — zmanjšanje del na enem gradbišču bo omogočilo prelivanje delovne sile na gradbišče, ki je v polnem teku.

EH, CENE, CENE!

Tu je podobno kot v drugih panogah — do junija so tudi v gradbeništvu cene silovito naraščale (material, instalacijska dela in drugo). Od junija je opaziti umiritev cen, po zadnjih statistikah celo rahlo znižanje. Zdaj nastopa spet tak položaj, kakršen se pojavlja v ciklusih vsakih nekaj let: del je manj, zato jih nekatere organizacije prevzamejo pod ceno, samo da lahko zaposlijo svoje kapacitete. Kapaciteti za, denimo, organizirano gradnjo stanovanj je dovolj, denarja pa premalo.

CEMENT IN BETONSKO ŽELEZO

Cement in betonsko železo delata marsikatere skrbi Gradisu, Slovenijacestam in verjetno gradbeni operativi nasploh.

S panoškim povezovanjem so pri Gradisu, prav tako pri Slovenijacestah, začeli pred tremi leti. Gradis je v trboveljsko cementarno vložil 250 starih milijonov, da bi cementarna povečala svoje zmogljivosti in tako tudi Gradisu lahko dobavila več cementa. Zaradi okvar, ponesrečenega izbora menažacije, cementarna Trbovlje še zdaj ni uspela doseči načrtovane proizvodnje in posledice čutijo tudi soinvestitorji. Tako manjkajoče količine dobijo prej iz Anhovega, v zadnjem času so se navezali tudi na splitsko cementarno. Druga akcija povezovanja je s cementarno v Anhovem. Doslej je Gradis vanjo vložil staro milijardo, po pogodbi pa bo vanjo v celoti vložil milijardo in štiristošestdeset milijonov, kot pravi stara pogodba. Medtem se je namreč podražila celotna investicija in napravili so novo pogodbo s krepko višjim zneskom. Cementarne pa imajo tudi redne remonte ali nepredvidene okvare in tako se zgodi, da tudi tri tedne ni mogoče dobiti cementa. To so pri Gradisu upoštevali in poskrbeli za skladišča cementa.

Na področju železarstva je v zadnjem času železarna Štore sprožila akcijo povezovanja, saj namerava del svojih zmogljivosti namениti rebrastemu betonskemu železu. Glavni Gradisov dobavitelj je trenutno zeniška železarna, ki je dokaj toga, tako da pravijo v Gradisu:

»Če potrebujemo 18 tisoč ton betonskega železa na leto, ga lahko pričakujemo od Zenice največ 4.600 ton. V zadnjem času se je svetovni trg betonskega železa zaprl in je tudi Zenica prisluhnila domačim potrebam, tako da smo uspeli dobiti za jedrsko elektrarno 2100 ton betonskega železa. Zaradi takšnega obnašanja pa je za nuklearko moralo priti prvih pet tisoč ton železa iz tujine. Zato je sprememba v obnašanju Zenice vredna hvale, vendar nas skrbi, da ni to le njihova začasna odločitev.«

»Kakšna je razlika v ceni med zeniškim in uvoženim železom?«

»Ker je na svetovnem trgu cena padla, je bilo uvoženo železo celo cenejše od domačega. Najnižja cena uvoženega je bila 420, zeniškega pa celo 550 starih dinarjev za kilogram. Cena zeniškega železa je bila višja, kot bi lahko bila tudi zato, ker je šlo železo h trgovskemu odjemalcu v Beograd in iz Beograda v Ljubljano namesto naravnost iz Zenice k nam, kar je seveda dvignilo ceno. Tako oblikovana cena je bila precej višja od cene betonskega železa, ki smo ga kupili naravnost od uvoznika (ob upoštevanju, da je na svetovnem tržišču padla cena). Ob tem primeru ugotavljamo, da manjka panoškega povezovanja na vseh področjih. Resnično bi morali biti povezani, pa ne le po besedah, ampak dejansko. Konec koncev smo vsi vsaj posredno povezani, obnašamo pa se tako, kot da jaz tebe ne potrebujem. Kako prebiti led? Menimo, da tako, da bi dobili material takrat, ko smo načrtovali, da ga bomo potrebovali. Tako bi lahko zmanjšali zaloge in sprostili lepe denarje. Na primer, ker v Zenici valjajo v začetku leta samo debele profile železa, tanjši namreč pridejo na vrsto šele junija, moramo imeti drobne profile na zalogi že januarja, da nam delo ne bo stalo. Tudi proizvodnja bi se morala prilagajati porabnikom. No, verjetno se bo naš položaj nekoliko izboljšal, če bomo obnovili pogovore za vlaganje v železarno Štore, seveda, če ne bo cena njenega železa dražja od zeniškega. Ravno tu se je nekoliko zataknilo, ker je železarna Štore hotela nekoliko višjo ceno.«

»Ima zeniška železarna takšen način proizvodnje, da ne more pogosteje menjati profilov ali gre za njeno lagodnost?«

»Veste, menjava kalupov ni noben problem. To smo ugotovili sedaj, ko smo za nuklearko naročili profil 36 in jim ni to pomenilo nikakršno težavo več, ko smo jim vnaprej izplačali dve stari milijardi.«

ZALOGE — KOT PRED 20 LETI

»Z vprašanjem zalog se ukvarjamo že dvajset let.« pravijo Gradisovci, »in medtem glede tega nismo napravili niti enega koraka naprej. Sedaj je napočil s panoškim povezovanjem čas, da temu zmaju stremo glave. Mi imamo okrog 22 starih milijard repromateriala zaloge. S panoškim povezovanjem bi jih lahko zmanjšali vsaj za 40 odstotkov, to pa bi pomenilo tudi toliko odstotkov manj vezanega denarja. Upoštevati moramo tudi druge stroške s tem v zvezi, tu mislimo predvsem na prevoze, skladiščenje, nakladanje, razkladanje itd. Ta stičnija se prenese do gradbišča: v strahu, da bodo ostali brez materiala, ga naročijo več mesecev prej ... Če pa bi mi lahko material dobili hitreje, bi ga lahko odpeljali kar na gradbišče in bi tu odpadlo precej stroškov. To so tiste neizrabljene notranje rezerve, o katerih veliko govorimo, če pa pogledamo rezultate, vidimo, da smo šele na začetku.«